

muziek in „De Harp“ verschenen is, in de hoogte te steken. Maar laten we, ondanks alle, ook wel gerechtvaardigde critiek, dit wel goed in het oog houden: een muziektijdschrift dat geredigeerd wordt op de wijze als de heer Pijlman geloofd te moeten doen, geeft ons iets, dat „Caecilia“, „De Muziek“, en dergelijke Nederlandsche vakbladen ons onthouden. Sterker: een muziekblad waarin gewezen wordt, als het pas geeft, op het Eene Noodige, móet gesteund worden tegenover een heirleger van bladen en blaadjes op muzikterrein, die met hun op z'n best welwillende neutraliteit vaak zulke degelijke artikelen distribueeren, maar de ziel de dood aandoen.

Er hoort moed toe om steeds weer in kunstkring te belijden, dat God ook is de God van de muziek, te getuigen dat we én in ons openbaar muziekleven én in ons eigen muzikale willen, denken en doen met dien God te rekenen hebben.

Door de genade Gods hebben we hier een blad waarin, omdat het een christelijk tijdschrift is, Christus beleden wordt in zijn betekenissen ook voor de wereld der tonen.

Daarom kan men zich als geloofsgenooten nooit van dit maandschrift afmaken. Het hier ingenomen principiële standpunt heeft zonder meer recht op ons meelevens.

Maar... „De Harp“ is geen preekbundel, en wij zouden het niet gaarne ervan gemaakt zien. Daarom zeiden we dat op het Eene Noodige gewezen wordt, waar het pas geeft. De relaties van ons geestelijk leven met onze muziek zijn inderdaad vele, en vele zijn ook de gelegenheden waar het verband aantoonen gepast en gewenscht is.

Hoe staat het in specifiek muzikaal opzicht met „De Harp“?

Evenmin als bij het bespreken van het concert willen we hier een eigenlijke critiek leveren. 't Is trouwens zeer gevaarlijk bij dergelijk perswerk te willen beoordeelen wat had kunnen gebeuren en wat niet. Er is wisseling van krachten en mutatie van materiaal. In ieder geval is dit wel zeker:

In veel gezinnen is De Harp middel geweest tot ontwikkeling op muzikaal gebied. Dat het juist vaak beginnelingen waren die onder zijn invloed kwamen, is een zegen geweest. Geregelde bearbeiding van onderop, systematisch en ononderbroken, blijft broodnodig.

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELKE SCHETSEN

Het Chiliasme en het Oude Testament.

VII.

(Israël's herstel in Hosea's latere prediking.)

Zooals we in de vorige schets zagen, ontbreekt in Hosea's allereerste optreden nog de rechtstreekse en duidelijke aankondiging van de ballingschap, en daarom ook de preciese en omlijnde belofte van terugkeer uit die ballingschap. In Hosea's latere prediking wordt dit anders. Dan spreekt hij het in 's Heeren naam ronduit en onomwonden uit, dat Israël in ballingschap zal gaan, en dan komt ook de Goddelijke toezegging dat er weer een terugkeer uit die ballingschap zal wezen. Maar in het allereerste optreden van Hosea vinden wij dat nog niet.

Ook niet in Hosea 3:4, 5, waarin Ds Berkhoff een krachtige bewijspplaats meent te zien voor zijn gevoelen (De Christusregering, bldz. 172, 173). Het is noodzakelijk aan deze plaats ook nog een enkel woord te wijden. In de eerste plaats dan moet ik er aan herinneren, dat de uitdrukking „in het laatste der dagen“, welke hier in vs 5 voorkomt, niet bewijst dat wij bepaald aan een periode vlak voor den jongsten dag te denken hebben. Integendeel, zij doelt slechts zeer in het algemeen op de toekomst, en welke die toekomst is, moet uit het verband worden opgemaakt. Verder moet ik er de aandacht op vestigen, dat hier met geen enkel woord van ballingschap uit of terugkeer naar het Heilige Land wordt gesproken, gelijk ieder die de plaats aandachtig en nauwkeurig leest, overtuigend zien kan (dit ook tegen Ridderbos, Het Godswoord der Profeten I, bladzijde 218). Als oordeel dat over Israël komen zal (dat hier met „de kinderen Israëls“ bepaald de Tien Stammen worden bedoeld, ben ik met Ds Berkhoff volkomen eens, zie de vorige schets) wordt alleen genoemd het gemis van koning en vorst, offer en opgericht beeld, efod en terafim. Het is duidelijk dat het gemis van al deze dingen ook hoegenaamd niet behoeft in te sluiten verbanning van eigen bodem. Zou iemand daaraan twifelen, dan zou ik dien willen wijzen op de woorden van een anderen profeet, vele jaren vroeger, namelijk van den profeet Oded, onder koning Asa van Juda, die, sprekend van verledene tijden, zegt „Israël nu is vele dagen geweest zonder den waren God, en zonder een leerenden priester, en zonder de wet“ (2 Kron. 15:3). Hij zegt dat in een tijd toen er van verbanning uit de verkregen erve nog geen sprake was geweest. De vergelijking van Hosea's woorden met die van den profeet Oded verheft het dus boven allen twijfel, dat ze aller-

Bepaalde rubrieken die elders vrijwel verwaarloosd werden, trachtte men hier althans tot zijn recht te brengen.

In de muziekbijlagen zijn nummers verschenen die er mogen wezen!

Het streven om in een speciaal muzikfonds goede koren op te nemen (de voornaamste hoorden we op de jubileumavond) verdient alle lof.

Als we de jaargangen van „De Harp“ zoo eens doorzien, dan blijkt er duidelijk groei in te zitten. Ze worden dikker — en beter! Vooral in de laatste jaren schijnt de ontwikkeling sprongsgewijs te gaan.

„De Harp“ moet zeer veel belangen dienen, mag voor minimale beurzen niet te duur zijn, en zal daarom zijn „populair“ karakter wel nooit verliezen.

Er is een tendenz naar het populair-„wetenschappelijke“ (b.v. artikelen als van Telman). Daarover verheugen we ons.

De redacteur moge de nieuwe kwarteeuw ingaan met verlevendigd geloof. Met zijn medewerkers ga hij in de ingeslagen richting voort, oogen open voor historie en toekomst.

En de uitgever moge daarbij niet achterblijven om in de materiële verzorging alles aan te bieden wat van een dergelijke uitgave verlangd mag worden.

J. L. F.

RONDOM HET ZAKENLEVEN

De economische crisis en de kerken.

II.

De laatste decennia hebben doen zien een ontzaglijke ontwikkeling van het instituut der „naamloze vennootschappen“. Een direct gevolg hiervan is, dat de bij die vennootschappen geïnteresseerde aandeelhouders toch een heel wat minder scherpen blik in die (toch ook hun eigen) zaken hebben, dan zij zouden bezitten, indien zij zelf het bestuur daarvan in handen hadden. Zij staan verder van de bron af en bespeuren daarom ook niet aanstonds,

minst de ballingschap insluiten. Maar hebben wij in de belofte van het vijfde vers toch niet te denken aan den Messiaanschen tijd: „Daarna zullen de kinderen Israëls zich bekeeren, en zoeken den Heere, hunnen God, en David, hunnen koning“, wordt met „David, hun koning“ niet de Messias bedoeld? Dat is heelemaal niet noodig. Het zoeken van David, hun koning, kan zeer goed beteekenen, dat de Tien Stammen zich weer voegen zullen onder de heerschappij van het Davidische koningshuis, en dan mogen we daarbij weer denken aan de dagen van koning Josia (vgl. de vorige schets). En de tekst bevat geen enkele aanwijzing — nu de term „in het laatste der dagen“ als zoodanig niet in aanmerking kan komen — dat wij aan iets anders zouden moeten denken. Intusschen, ook al zou hier op den Messias worden gedoeld — wat ik niet geloof — dan zou deze plaats toch nog geen het minste houvast bieden aan de Chiliasische verwachting van een Christusregering vanuit een in nationalen zin hersteld Israël. Wat deze plaats dan alleen zou zeggen, is, dat eenmaal de Tien Stammen tot Christus zullen bekeerd worden. Maar dat is in ieder geval heel iets anders dan Ds Berkhoff erin vinden wil. Evenwel, er is geen enkele aanwijzing, dat wij hier ook van zulk een massabekeerung der Tien Stammen tot Christus gewag gemaakt vinden. De tekst kan heel natuurlijk en zonder eenige kunstmatigheid daarvan worden verstaan, dat er een tijd zal komen, waarin bij de Tien Stammen een terugkeer zal openbaar worden tot den Heere, van wien zij door Jerobeam's kalverdiensd afgevalln zijn, en tot het Davidisch koningshuis, waarvan zij zich onder denzelfden Jerobeam gewelddadig hebben losgescheurd. En als de tekst zoo kan verstaan worden, en er geen enkele aanwijzing is om dien anders te verstaan, dan moet die ook zoo verstaan worden. Wat Ds Berkhoff ervan maakt kan niet anders dan als inlegging worden beschouwd; uitlegging is dat in elk geval niet. Voor de vervulling herinner ik nogmaals aan de dagen van Josia, waarin de rest der Tien Stammen weer onder de heerschappij van het Davidische huis en daarmee ook tot den zuiveren eeredienst des Heeren is teruggekeerd. Ten deele mogen wij die vervulling ook alreeds zien onder Hizkia, toen een deel van de stammen Aser, Manasse en Zebulon gehoor gaf aan zijn oproep om te Jeruzalem het Pascha te komen houden (2 Kron. 30:11), en zijn reformatische arbeid ook verder ingang vond in het gebied der Tien Stammen (2 Kron. 31:1); gebeurtenissen welke ongetwijfeld korten tijd na den ondergang van het Tienstammenrijk moeten hebben plaats gehad (vgl. 2 Kron. 30:6—9).

Zooals boven reeds gezegd is, in Hosea's latere prediking komt echter de aankondiging van de ballingschap wel aan het woord (Hosea 5:14; 9:3, 17); en daarbij wordt ook met name de vijand genoemd, die het Goddelijk oordeel der verbanning aan Israël zal voltrekken, namelijk Assur (Hosea 9:3; 10:6;

dat de bron heden minder sterk vloeit dan gisteren en eergisteren. Daardoor zullen dus vele aandeelhouders later dan in vroeger tijden, (toen ieder eigen zaken meer zelf deed), misschien te laat, bemerken, dat de betrekkelijk groote inkomsten, die ze tot hertoe uit hun aandeelenbezit hebben genoten, verminderen, wellicht, zij het tijdelijk, straks geheel zijn stilgezet. Hieruit volgt derhalve, dat velen, die niet tot de meest voorzichtigsten behoren en die niet gaarne op het eerste gerucht voor zich zelf al vaststellen, dat het „heden“ reeds tegenwoordig oplevert, eerst straks, wanneer de werkelijkheid zich aan hen opdringt, tot die erkenning zullen moeten komen. De vraag is niet ongewettigd of niet velen thans nog op te grooten voet leven en straks, door de feiten gedwongen, hun levensstandaard zullen moeten inkrimpen.

Zulk een vermindering van staat heeft dan natuurlijk haar onvermijdelijke gevolgen, ook in het bijzonder voor „onze“ menschen, die bijv. in kwaliteit van „middenstanders“ e.d. belang hebben bij het wel en wee van den huurman. Wanneer straks voor menig een vermindering van uitgaven noodzakelijk wordt, omdat de effecten-portefeuille is gaan ineenschrompelen, dan zal menig winkelier, menig klein-industrieel, e.d. een vermindering van bestellingen constateeren. Deze menschen, die geen enkel eigen belang hebben bij eenige effectenpositie, zullen eerst in de komende jaren ten volle de verminderde koopkracht van hun cliënteel onder vinden. En juist, omdat nu eenmaal onze kerken een groot deel van haar leden ook hebben in de z.g.n. middenstandskringen, is het van betekenissen, ook dezen blik in de toekomst te werpen. Dat „na-druppelen“ van de crisis is juist zoo ernstig voor kringen, waarin de „kleine luyden“ toch een groot aantal plaatsen innemen.

Het is uiteraard moeilijk, op dit punt eenige profetie te geven; wanneer de verkoopen en de opbrengst-prijzen weer in stijgende lijn zich zullen gaan bewegen is niet te zeggen. Maar dat de nadering van den huidige toestand langer zal duren, dan één of twee kalenderjaren, mag met reden worden verwacht, omdat hier ook van invloed is en blijft de kapitaals-verplaatsing, boven besproken.

En nu beperken we ons hier nog tot „economische“ beschouwingen. De politieke perspectieven laten we rusten. Maar wie wil het oorlogsgevaar

11:5). We zien hierin den voortgang der Goddelijke openbaring: Amos verkondigt wel de verbanning, maar nog niet wie het instrument daartoe zal zijn in 's Heeren hand. Hosea, die in zijn allereerste optreden, even vóór Amos, de ballingschap nog niet uitdrukkelijk noemde, wijst in zijn latere periode, na het optreden van Amos, ook den vijand aan, die het Godsoordeel zal voltrekken.

In verband daarmee staat nu ook in Hosea's latere prediking de toezegging van terugkeer uit de ballingschap. We vinden die toezegging in Hosea 11:8—11 en 14:5—10. Van deze beide plaatsen is de eerste van het meeste gewicht. De tweede geeft in hoofdzaak eene in zeer beeldrijke taal gekleede heilsbelofte, waarin eigenlijk de terugkeer uit de ballingschap niet zoozeer rechtstreeks wordt aangekondigd als wel indirect verondersteld. Israël wordt eerst vergeleken met een lilië, daarna met een schaduwrijken, vastgewortelden boom. En dan, met een eigenaardigen overgang, wordt weer van de Israëlieten gezegd dat zij onder dien boom schaduw zullen zoeken, en dat ze koren zullen verbouwen, en dat ze in een bloeienden toestand zullen verkeeren. De veronderstelling is daarbij, dat ze uit de ballingschap teruggekeerd zijn, maar van dien terugkeer zelf wordt geen melding gemaakt. Wel laat Ds Berkhoff de beginwoorden van vs 11 vet drukken: zij zullen wederkeeren, maar deze woorden moeten niet worden opgevat als een zelfstandige zin, ze dienen slechts om het bijwoord wederom of opnieuw uit te drukken; in het Hebreeuwsch is het gewoonte om, waar wij zeggen: ik zal dit of dat opnieuw doen, zich aldus uit te drukken: ik zal wederkeeren en dit of dat doen. Wat de profeet dus zeggen wil is eigenlijk niet anders dan dit: zij zullen opnieuw onder zijne schaduw zitten, zij zullen opnieuw koren ten leven voortbrengen (d.w.z. doen groeien, verbouwen). In dit opnieuw ligt ongetwijfeld de terugkeer uit de ballingschap verondersteld, maar, ik herhaal het, rechtstreeks uitgesproken wordt die niet. Daarom is dan ook de andere plaats van meer belang, en het verwondert mij ten zeerste, dat Ds Berkhoff, die Hosea 14 wel aanhaalt, van die andere plaats ten eenenmale zwijgt. Een reden daarvoor kan ik niet vinden. Maar wij willen in ieder geval aan deze plaats onze bijzondere aandacht wijden.

Het is dus Hosea 11:8—11 „Hoe zou Ik u overgeven, o Efraïm? u overleveren, o Israël? hoe zou Ik u maken als Adama? u stellen als Zebaim? Mijn hart is in Mij omgekeerd; al mijn berouw is tezamen ontstoken. Ik zal de hittigheid mijns toorns niet uitvoeren; Ik zal niet wederkeeren om Efraïm te verderven, want Ik ben God en geen mensch, de Heilige in het midden van u, en Ik zal in toorn niet komen (de overzetting „in de stad“ welke onze Statenvertaling hier geeft is onjuist). Zij zullen den Heere achterna wandelen; Hij zal brullen als een leeuw; wanneer Hij brullen zal, dan zullen de kinderen van de zee af al bevende aankomen;

volkomen wroet de zijn er n logs-ster

IX. Zi punten luiden:

a. Het van het beweging Augustus sinds 19 Het cij standaard Meer

vindt 1930, v sinds 19 is dus sl be treffen reeds ie

Toeges handelpr de consu gelukkig individu Amsterd gevens 2 voor de t.w. geze goeden“ zienlijke lijkung n dam sta van 192 verklar de berek buiten 1

b. En ook hier die van woord h daarom lang nie Het uurk 1921 vri lijkung n

zij zullen Egypte. Ik zal h de Heere

Na de gevoelen kan om vernietig en Zebai troffen toorn a de eigen lingen, c uit Egypt hum eer

Hier lingscha beantwo wordt g eenvoud keeren, heeft a waarin weggevo den opg alleen r uit Egypt gemaakt aan een de Chili en moet een tera zij van

Om te het allen terugke te vinde ging var Assur h „Zij zul Efraïm in Assy word E 9:6. We op het niet w zijn“, de anders l Grieksch Hebreu worden, schrijviri voornaa de vers staan: „ sur zal z van zul naar As band h politiek